

Europos Tarybos Ministrų Komitetas
Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2008)11 valstybėms narėms dėl Europos nepilnamečių teisės pažeidėjų, kuriems paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės, taisyklių
(priimta Ministrų Komiteto 2008 m. lapkričio 5d. 1040-ajame Europos Tarybos Ministrų Komiteto ministrų pavaduotojų posėdyje)

Ministrų Komitetas, vadovaudamasis Europos Tarybos statuto 15.b straipsniu,

Atsižvelgdamas, kad Europos Tarybos tikslas yra siekti didesnės vienybės tarp savo narių, ypač per bendrus interesus liečiančių įstatymų derinimą;

Ypatingai atsižvelgdamas į:

- Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (ETS Nr. 5) ir Europos Žmogaus teisių teismo teismų praktiką;

- Europos konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (ETS Nr. 126) ir komiteto, kuriam pavestas jos įgyvendinimas, darbą;

- Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją;

Atsižvelgdamas į:

- Rekomendaciją Rec(2006)2 dėl Europos kalinimo taisyklių;

- Rekomendaciją Rec(2005)5 dėl globos įstaigose gyvenančių vaikų teisių;

- Rekomendaciją Rec(2004)10 dėl žmonių su psichikos sutrikimais teisių ir orumo gynimo;

- Rekomendaciją Rec(2003)20 dėl naujų elgesio su nepilnamečiais pažeidėjais ypatybių ir nepilnamečių teisenos;

- Rekomendaciją No. R(97)12 dėl personalo, susijusio su sankcijų ir poveikio priemonių vykdymu;

- Rekomendaciją No. R(92)16 dėl Europos bendruomenės sankcijų ir priemonių taisyklių;

- Rekomendaciją No. R (87)20 dėl socialinės reakcijos į nepilnamečių nusikalstamumą;

Pripažindamas šių dokumentų svarbą:

- Jungtinių Tautų nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos gairės (Rijado gairės);

- Jungtinių Tautų standartinės minimalios nepilnamečių teisenos įgyvendinimo taisyklės (Pekino taisyklės);

- Jungtinių Tautų minimalios standartinės taisyklės dėl priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu (Tokijo taisyklės);

- Jungtinių Tautų nepilnamečių, kuriems atimta laisvė, apsaugos taisyklės (Havanos taisyklės);

Atkreipdamas dėmesį į Trečiojo Europos Tarybos valstybių ir vyriausybių vadovų susitikimo metu priimtą Galutinę deklaraciją ir veiksmų planą (Varšuva, Lenkija, 2005 m. gegužės 16-17 d.), o ypač į veiksmų plano III.2 dalies „Europa vaikams“, o taip pat į 28-ojoje Europos teisingumo ministrų konferencijoje priimtoje Rezoliucijoje Nr. 2 (Lanzarote, Ispanija, 2007 m. spalio 25-26 d.);

Pripažindamas bendrų veiksmų Europos lygmeniu svarbą siekiant geriau ginti nepilnamečių, kurie konfliktuoja su įstatymais, teises ir gerovę ir kurti vaikams draugišką justicijos sistemą valstybėse narėse;

Pažymėdamas Europos Tarybos valstybių narių tolesnio siekio tobulinti, atnaujinti ir laikytis bendrųjų nacionalinės nepilnamečių justicijos politikos ir praktikos principų ir stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą šioje srityje svarbą,

Rekomenduoja valstybių narių vyriausybėms:

- savo teisės aktuose, politikoje ir praktikoje vadovautis šios rekomendacijos priede išdėstytomis taisyklėmis;

- užtikrinti, kad rekomendacija ir jos teksto komentarai būtų išversti ir išplatinti, ypač teismų institucijose ir policijoje; tarnybose, kurioms patikėtas nepilnamečiams teisės pažeidėjams skirtų sankcijų ir poveikio priemonių vykdymas; laisvės atėmimo, socialinio aprūpinimo ir psichinės sveikatos institucijose, kuriose laikomi nepilnamečiai teisės pažeidėjai, šių institucijų personalo tarpe, o taip pat žiniasklaidoje ir visuomenėje.

Priedas prie Rekomendacijos CM/Rec(2008)11

Europos nepilnamečių teisės pažeidėjų, kuriems paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės, taisyklės

Šiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti nepilnamečių teisės pažeidėjų, kuriems paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės, teises ir saugumą ir skatinti jų fizinę, protinę ir socialinę gerovę, kai jiems paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės ar bet kokia kita laisvės atėmimo forma.

Šios taisyklės negali būti interpretuojamos kaip galinčios sutrukdyti kitų aktualių tarptautinių žmogaus teisių dokumentų ir standartų, geriau užtikrinančių nepilnamečių teises, priežiūrą ir apsaugą, taikymui. Be to, Rekomendacijos Rec(2006)2 dėl Europos kalinimo taisyklių ir Rekomendacijos Nr. R(92)16 dėl Europos bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių taisyklių nuostatai taikomi nepilnamečių teisės pažeidėjų naudai tiek, kiek jie neprieštarauja šioms taisyklėms.

I dalis. Pagrindiniai principai, apimtis ir apibrėžimai

A. Pagrindiniai principai

1. Su nepilnamečiais teisės pažeidėjais, kuriems paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės, turi būti elgiamasi nepažeidžiant jų žmogaus teisių.

2. Sankcijos arba poveikio priemonės, kurios gali būti skiriamos nepilnamečiams teisės pažeidėjams, bei jų vykdymo būdas turi būti apibrėžti įstatymuose ir grindžiami socialinės integracijos ir edukacijos principais bei pakartotinio nusikalstamumo prevencija.

3. Sankcijas ir poveikio priemones turi būti skiriamos teismo arba, jei skiria kita įteisinta valdžios institucija, jas privalo nedelsiant peržiūrėti teismas. Jos privalo būti apibrėžtos ir skiriamos trumpiausiam reikalingam laikotarpiui ir tik teisėtais tikslais.

4. Minimalus amžius, nuo kurio gali būti skiriamos sankcijos arba poveikio priemonės kaip teisės pažeidimo įvykdymo pasekmė, negali būti pernelyg jaunas ir turi būti nustatytas įstatymu.

5. Sankcijų ir poveikio priemonių skyrimas ir vykdymas grindžiamas nepilnamečių teisės pažeidėjų interesų paisymu, ribojamas įvykdytų teisės pažeidimų sunkumu (proporcingumo principas) ir atsižvelgiant į amžių, fizinę ir psichinę gerovę, išsivystymą, gebėjimus ir asmenines aplinkybes (individualizmo principas), kurios, jei reikia, nustatomos pagal psichologines, psichiatrijos ar socialinės apklausos ataskaitas.

6. Siekiant adaptuoti sankcijų ir poveikio priemonių vykdymą pagal individualias kiekvienos bylos aplinkybes, institucijos, atsakingos už vykdymą, privalo laikytis pakankamo diskretiškumo, kad su visais būtų elgiamasi vienodai.

7. Sankcijomis ir poveikio priemonėmis negalima žeminti nepilnamečių, kuriems jos taikomos.

8. Sankcijos ir poveikio priemonės negali būti vykdomos tokiu būdu, kuris dar labiau apsunkintų jų slėgiantį poveikį ar sukeltų pernelyg didelę fizinės ar psichinės žalos riziką.

9. Sankcijos arba poveikio priemonės turi būti įgyvendintos neatidėliojant ir tik griežtai reikalingam laikotarpiui (minimalios intervencijos principas).

10. Laisvės atėmimas nepilnamečiams turi būti kraštutinė priemonė ir skiriama bei įgyvendinama trumpiausiam įmanomam laikotarpiui. Privaloma dėti visas pastangas siekiant išvengti kardomojo kalinimo.

11. Sankcijos arba poveikio priemonės turi būti skiriamos ir vykdomos be jokio diskriminavimo, tokio kaip dėl lyties, rasės, spalvos, kalbos, religijos, seksualinės orientacijos, politinės ar kitos nuomonės, nacionalinės ar socialinės kilmės, asociacijos su nacionaline mažuma, nuosavybės, gimimo ar kito statuso (nediskriminavimo principas).

12. Mediacijos arba kitos atkuriamosios priemonės turi būti skatinamos visose kontaktų su nepilnamečiais stadijose.

13. Bet kuri su nepilnamečiais susijusi teisingumo sistema turi užtikrinti jų efektyvų dalyvavimą teismo procese dėl sankcijų arba poveikio priemonių skyrimo ir vykdymo. Nepilnamečiai privalo turėti ne mažiau teisių ir garantijų negu suaugę teisės pažeidėjai pagal bendrąsias baudžiamosios procedūros taisykles.

14. Bet kuri su nepilnamečiais susijusi teisingumo sistema turi tinkamai atsižvelgti į tėvų ar teisėtų globėjų teises ir pareigas ir kiek įmanoma įtraukti juos į teismo procesą ir sankcijų arba poveikio priemonių vykdymą, nebent tai prieštarautų nepilnamečio interesams. Jei teisės pažeidėjas yra pilnametis, tėvų ar teisėtų globėjų dalyvavimas nėra privalomas. Nepilnamečių šeimos nariai ir artimieji, o taip pat visuomenė, kur tinkama, gali dalyvauti teismo procese.

15. Bet kuri su nepilnamečiais susijusi teisingumo sistema turi remtis daugiadisciplininiais ir universaliais metodais, integruotis į platesnes nepilnamečiams skirtas socialines iniciatyvas, siekiant užtikrinti holistinį požiūrį į tokių nepilnamečių priežiūrą ir jos tęstinumą (bendruomenės dalyvavimo ir tęstinės priežiūros principai).

16. Nepilnamečių teisė į privatumą turi būti gerbiama visose proceso stadijose. Nepilnamečių identitetas ir konfidenciali informacija apie juos ir jų šeimas negali būti perduota asmeniui, kuris pagal įstatymus nėra įgaliotas ją gauti.

17. Jauni pilnamečiai teisės pažeidėjai gali, kur tinkama, būti traktuojami kaip nepilnamečiai ir su jais būtų atitinkamai elgiamasi.

18. Su nepilnamečiais dirbantys darbuotojai atlieka svarbią valstybės tarnybą. Jų įdarbinimas, specialūs mokymai ir darbo sąlygos turi užtikrinti, kad jie gali teikti tinkamo lygio priežiūrą, atitinkančią charakteringus nepilnamečių poreikius, ir rodyti jiems tinkamą pavyzdį.

19. Siekiant užtikrinti, kad intervencijos į nepilnamečių gyvenimus yra prasmingos, skiriami pakankami išteklių ir darbuotojų skaičius. Išteklių trūkumas nepateisina nepilnamečių žmogaus teisių pažeidimą.

20. Sankcijų arba poveikio priemonių vykdymui taikoma reguliari vyriausybės kontrolė ir nepriklausomas monitoringas.

B. Apimtis ir apibrėžimai

21. Šių taisyklių tikslams:

21.1. “nepilnametis teisės pažeidėjas” reiškia asmenį iki 18 m. amžiaus, kuriam inkriminuojamas arba kuris įvykdė teisės pažeidimą. Šiose taisyklėse nuorodos į nepilnamečius bus traktuojamos kaip nuorodos į nepilnamečius teisės pažeidėjus kaip apibrėžta aukščiau;

21.2. “jaunas pilnametis teisės pažeidėjas” reiškia asmenį nuo 18 m. iki 21 m. amžiaus, kuriam inkriminuojamas arba kuris įvykdė teisės pažeidimą, ir kuriam taikomos šios taisyklės, kadangi jo apibūdinimas atitinka 17 taisyklės nuostatus. Šiose taisyklėse nuorodos į jaunos pilnamečius bus traktuojamos kaip nuorodos į jaunos pilnamečius teisės pažeidėjus kaip apibrėžta aukščiau;

21.3. “teisės pažeidimas” reiškia veikimą arba neveikimą, kuris pažeidžia baudžiamąjį įstatymą. Šiose taisyklėse sąvoka taikoma visiems pažeidimams, kuriuos nagrinėja baudžiamasis teismas arba bet kuri kita teisminė arba administracinė institucija;

21.4. “bendruomenės sankcijos arba poveikio priemonės” reiškia bet kurias sankcijas arba poveikio priemones išskyrus kardomojo kalinimo priemonę, kurių metu nepilnamečiai lieka bendruomenėje su kai kuriais laisvių apribojimais per sąlygų ir/arba įpareigojimų taikymą, kuriuos vykdo įstatymų tam tikslui numatyti organai. Sąvoka apima bet kurią teisminės ar administracinės institucijos skirtą sankciją ir bet kurią prieš arba vietoj sprendimo dėl sankcijos naudojamą poveikio priemonę, o taip pat laisvės atėmimo bausmės ne kalėjime vykdymo būdus;

21.5. “laisvės atėmimas” reiškia bet kokią uždarymo institucijoje formą teisminės ar administracinės institucijos sprendimu, iš kurios nepilnamečiui neleidžiama išeiti bet kuriuo norimu metu;

21.6. “institucija” reiškia viešosios valdžios kontroliuojamą fizinį subjektą, kuriame nepilnamečiai gyvena prižiūrimi personalo darbuotojų pagal nustatytas taisykles.

22. Šios taisyklės gali būti taikomos kitų asmenų, laikomų tose pačiose institucijose arba įstaigose kaip ir nepilnamečiai teisės pažeidėjai, naudai.

II dalis. Bendruomenės sankcijos ir poveikio priemonės

C. Teisinė bazė

23.1. Įvairios bendruomenės sankcijos ir poveikio priemonės, pritaikytos skirtingoms nepilnamečių vystymosi stadijoms, turi būti taikomos visose proceso stadijose.

23.2. Prioritetas turi būti teikiamas sankcijoms ir poveikio priemonėms, kurios gali turėti edukacinį poveikį, o taip pat galinčioms būti atkuriamuoju atsaku į nepilnamečių įvykdytus teisės pažeidimus.

24. Nacionaliniuose įstatymuose turi būti tiksliai nustatytos skirtingų bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių ypatybės:

a. visų nepilnamečiams taikomų sankcijų ir poveikio priemonių apibrėžimas ir taikymo būdas;

b. bet kokia sąlyga ar įpareigojimas, kuris yra tokios sankcijos arba poveikio priemonės pasekmė;

c. atvejai, kai nepilnamečio sutikimas yra būtinas prieš taikant jam sankciją arba poveikio priemonę;

d. kokios valdžios institucijos yra atsakingos už sankcijos arba poveikio priemonės skyrimą, pakeitimą ir vykdymą, bei pastarųjų teisės ir pareigos;

e. Paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės pakeitimo pagrindas ir tvarka;

ir

f. Įgyvendinančių valdžios institucijų reguliaraus ir išorinio darbo stebėjimo procedūros.

25. Siekiant patenkinti specialius nepilnamečių poreikius, nacionaliniai teisės aktai turi įtvirtinti:

a. kompetentingos valdžios institucijos pareigą išaiškinti nepilnamečiams teisės pažeidėjams ir, jei reikia, jų tėvams arba teisėtiems globėjams įstatymo nuostatų, reglamentuojančių bendruomenės sankcijas arba poveikio priemones, turinį ir tikslus;

b. kompetentingos valdžios institucijos pareigą siekti geriausio įmanomo bendradarbiavimo nepilnamečiais teisės pažeidėjais ir jų tėvais arba teisėtais globėjais; ir

c. nepilnamečių teisės pažeidėjų, kuriems gali būti paskirtos sankcijos arba poveikio priemonės, galimi teisių ir pareigų apribojimai dėl tokios sankcijos arba poveikio priemonės paskyrimo ir vykdymo, tėvų arba teisėtų globėjų teises.

26. Sprendimą paskirti arba panaikinti bendruomenės sankciją arba poveikio priemonę turi priimti teismų institucijos arba, jei jį priima įstatymu įgaliota administracinė institucija, turi būti atliekama teisminė kontrolė.

27. Priklausomai nuo nepilnamečio progreso, kompetentingos institucijos nacionalinės teisės numatytais atvejais turi teisę sumažinti sankcijos arba poveikio priemonės trukmę, sušvelninti arba nutraukti bet kokią toje sankcijoje arba poveikio priemonėje nustatytą sąlygą arba įpareigojimą.

28. Bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių skyrimas ir vykdymas negali riboti nepilnamečių teisės naudotis edukacijos, profesinio lavinimo, fizinės ir psichinės sveikatos priežiūros, saugumo ir socialinės apsaugos paslaugomis.

29. Kada bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių skyrimui ir vykdymui reikalingas nepilnamečių arba jų tėvų arba teisėtų globėjų sutikimas, sutikimas turi būti kompetentingas ir aiškus.

30.1. Jei nepilnametis nesilaiko jam skirtų bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių sąlygų ir įgaliojimų, tai nesąlygoja automatiško laisvės atėmimo taikymo. Kur įmanoma, ankstesnės bendruomenės sankcijos arba poveikio priemonės turi būti pakeistos modifikuotomis arba naujomis.

30.2. Nesilaikymas automatiškai nėra traktuojamas kaip teisės pažeidimas.

D. Vykdyimo sąlygos ir nevykdyimo pasekmės

D.1. Vykdyimo sąlygos

31.1. Bendruomenės sankcijos ir poveikio priemonės vykdomos tokiu būdu, kad turėtų didžiausią prasmingą poveikį nepilnamečiams, ir prisidėtų prie jų švietimo bei socialinių įgūdžių stiprinimo.

31.2. Nepilnamečiai turi būti skatinami aptarti klausimus, susijusius su bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių vykdymu, ir individualiai arba kolektyviai šiais klausimais bendrauti su valdžios institucijomis.

32. Vykdyant bendruomenės sankcijas arba poveikio priemones reikia kiek įmanoma atsižvelgti į esamus konstruktyvius nepilnamečių socialinius tinklus ir jų santykius su šeimomis.

33.1. Nepilnamečiai turi būti informuoti jiems suprantama kalba ir būdu, kaip jiems paskirta bendruomenės sankcija arba poveikio priemonė bus vykdoma ir apie jų teises ir pareigas vykdyimo atžvilgiu.

33.2. Nepilnamečiai turi turėti teisę į žodinį arba raštišką atstovavimą prieš priimant oficialų sprendimą dėl bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių vykdymo, o taip pat teisę kreiptis dėl vykdyimo sąlygų pakeitimo.

34.1. Vykdančioji institucija turi kaupti individualių bylų medžiagą ir ją atnaujinti.

34.2. Bylos medžiaga turi atitikti šiuos reikalavimus:

a. bylos medžiaga turi apimti tik su bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių taikymu ir vykdymu susijusią informaciją;

b. nepilnamečiai ir jų tėvai arba teisėti globėjai gali naudotis nepilnamečio bylos medžiaga tiek, kiek tai nepažeidžia pastarojo teisės į privatumą; jie turi teisę užginčyti bylos medžiagos turinį;

c. bylos medžiagos informacija gali būti atskleista tik turintiems įstatymine teisę ją gauti ir bet kokia informacija atskleidžiama tik tiek, kiek tai susiję su informacijos prašančios institucijos užduotimi;

d. pasibaigus bendruomenės sankcijai arba poveikio priemonei, bylos medžiaga turi būti sunaikinta arba laikoma archyvuose, kuriuose prieiga prie jų turinio ribojama pagal turinio atskleidimo trečiosioms šalims apsaugos taisykles.

35. Bet kokia informacija apie nepilnamečius, suteikta švietimo ar įdarbinimo paslaugas arba asmeninę ir socialinę pagalbą teikiančioms tarnyboms turi būti ribojama tiek, kiek reikia konkrečiam tikslui pasiekti.

36.1. Nepilnamečiams paskirtų viešųjų darbų arba atitinkamų prievolių vykdymo sąlygos turi atitikti nacionaliniuose teisės aktuose nustatytus sveikatos ir saugos standartus.

36.2. Nepilnamečiai turi būti apdrausti nuo nelaimingų atsitikimų, traumų ir viešosios atsakomybės sukeltų pasekmių, atsiradusių dėl bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių vykdymo.

37. Nepilnamečiai arba jų šeimos iš esmės neturi padengti su vykdymu susijusių išlaidų.

38. Personalas ir nepilnamečiai tarpusavio santykiuose vadovaujasi edukacijos ir pažangos principais.

39.1. Bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių vykdymas grindžiamas individualaus vertinimo ir intervencijų metodais, neprieštaraujančiais nustatytiems profesiniams standartams.

39.2. Šie metodai turi būti sukurti remiantis mokslinių tiriamųjų darbų išvadomis ir geriausia socialinio darbo, jaunimo gerovės ir susijusios veiklos sričių praktika.

40. Konkretios bendruomenės sankcijos arba poveikio priemonės ribose, siekiant patenkinti nepilnamečių poreikius, turi būti taikomi įvairūs metodai, tokie kaip socialinė rūpyba, grupinė terapija, mentoringas ir privalomas lankymas bei specializuotas įvairių teisės pažeidėjų kategorijų gydymas.

41.1. Laisvės apribojimas turi būti proporcingas bendruomenės sankcijai arba poveikio priemonei, taikomas nepilnamečiams tik siekiant jos tikslų ir tik tiek, kiek reikia tinkamam jos vykdymui.

41.2. Personalas, tiesiogiai atsakingas už bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių vykdymą, privalo turėti praktines ir tikslias instrukcijas.

42. Kur įmanoma, reikia išlaikyti tęstinius ir ilgalaikius bendruomenės sankcijas arba poveikio priemones vykdančio personalo ir nepilnamečio, net jei keičiasi nepilnamečio gyvenamoji vieta, teisinis statusas ar intervencijos pobūdis santykius.

43.1. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas intervencijoms, taikomoms kalbinėms arba etninėms mažumoms arba nepilnamečiams, kurie yra užsienio piliečiai.

43.2. Nuostatos perduoti nepilnamečiams, kurie yra užsienio piliečiai, taikomų bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių, vykdymą atveju, jie turi būti informuoti apie savo teises šiuo aspektu. Turi būti užmegztas glaudus bendradarbiavimas su nepilnamečių gerovės ir justicijos tarnybomis, siekiant suteikti tokiems nepilnamečiams reikalingą pagalbą kai tik jie atvyksta į savo šalį.

43.3. Išskirtiniais atvejais, kai nepilnamečiai, kurie yra užsienio piliečiai, turi būti išsiunčiami į savo šalį, įvykdžius bendruomenės sankcijas arba poveikio priemones, reikia dėti pastangas užmegzti kontaktus su socialinės gerovės institucijomis jų šalyse tiek, kiek tokie kontaktai būtų naudingi susijusių nepilnamečių labui.

44. Nepilnamečiai turi būti skatinami pagal savo galimybes daryti reparacijas už jų įvykdyto teisės pažeidimo sukeltą žalą arba negatyvų poveikį jiems skirtų bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių ribose.

45. Viešieji darbai negali būti vykdomi su vieninteliu tikslu gauti pelną.

D.2. Nevykdymo pasekmės

46. Nepilnamečiai ir jų tėvai arba teisėti globėjai turi būti informuoti apie bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių sąlygų ir įpareigojimų nesilaikymo pasekmes ir taisykles, pagal kurias bus nagrinėjami įtarimai dėl nesilaikymo.

47.1. Tvarka, kurios turi laikytis institucijos, pranešančios apie bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių reikalavimų nesilaikymą arba priimančios sprendimus, turi būti aiškiai nustatyta.

47.2. Jeigu nacionalinėje teisėje nenumatyta, nedideli pažeidimai turi būti įrašomi į asmens bylą, tačiau apie juos neprivaloma pranešti institucijai, priimančiai sprendimus dėl nesilaikymo. Tokie pažeidimai gali būti greitai sprendžiami savo nuožiūra.

47.3. Apie pastebimą reikalavimų nesilaikymą turi būti nedelsiant raštu informuojama institucija, priimanti sprendimus dėl nesilaikymo.

47.4. Tokiuose pranešimuose turi būti išsamiai nurodyti būdai, kaip vyko nesilaikymas, aplinkybės, kuriomis jis vyko, ir asmeninė nepilnamečio situacija.

48.1. Institucija, priimanti sprendimus dėl nesilaikymo, išsamiai išanalizavusi jai pateiktus faktus, pateikia nutartį dėl bendruomenės sankcijos arba poveikio priemonės pakeitimo arba dalinio ar pilno anuliavimo.

48.2. Jei reikia, turi būti prašoma psichologinio ar psichiatrinio vertinimo arba stebėjimo, o taip pat socialinės apklausos ataskaitos.

48.3. Institucija užtikrina, kad nepilnamečiai ir, kur tinkama, jų tėvai arba teisėti globėjai turėtų galimybę patikrinti nesilaikymo įrodymus, kurių pagrindu parengtas prašymas dėl pakeitimo arba anuliavimo ir pateikti savo pastabas.

48.4. Kai svarstomas bendruomenės sankcijų arba poveikio priemonių pakeitimas arba anuliavimas, turi būti deramai atsižvelgta į nepilnamečio pradinės sankcijos arba poveikio priemonės reikalavimų įvykdymo lygį, siekiant užtikrinti, kad nauja arba pakeista sankcija arba poveikio priemonė būtų vis dar proporcinga teisės pažeidimui.

48.5. Jei dėl nesilaikymo ne teismo institucija anuliuoja arba pakeičia bendruomenės sankciją arba poveikio priemonę, teismas peržiūri jos sprendimą.

III dalis. Laisvės atėmimas

E. Bendroji dalis

E.1. Bendras požiūris

49.1. Laisvės atėmimas vykdomas tik tuo tikslu, kuriam jis skirtas, ir tokiu būdu, kuris nepadidina jo sukeliamų kančių.

49.2. Taikant laisvės atėmimą nepilnamečiams, turi būti numatyta paleidimo iš laisvės atėmimo vietos prieš terminą galimybė.

50.1. Nepilnamečiams, kuriems atimta laisvė, turi būti garantuota įvairi prasminga veikla ir intervencijos pagal individualų bendrą planą, kuriuo siekiama progreso per minimaliai griežtą režimą ir pasiruošimo išėjimui į laisvę ir reintegracijai į visuomenę. Šios veiklos ir intervencijos turi puoselėti jų fizinę ir psichinę sveikatą, savigarbą ir atsakomybės jausmą, vystyti požiūrius ir įgūdžius, kurie apsaugotų juos nuo pakartotinio nusikalstamumo.

50.2. Nepilnamečiai turi būti skatinami dalyvauti tokiose veiklose ir intervencijose.

50.3. Nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė, turi būti skatinami aptarti klausimus, susijusius su bendrosiomis sąlygomis ir režimo veiklomis institucijose ir individualiai arba, kur tinkama, kolektyviai šiais klausimais bendrauti su valdžios institucijomis.

51. Siekiant užtikrinti priežiūros tęstinumą, nuo laisvės atėmimo pradžios ir per bet kurį laisvės atėmimo laikotarpį, nepilnamečiams turi padėti tarnybos, kurios gali būti atsakingos už juos po išėjimo į laisvę.

52.1. Kadangi nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė, yra labai pažeidžiami, institucijos turi saugoti jų fizinį ir psichinį integralumą bei puoselėti jų gerovę.

52.2. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas nepilnamečių, patyrusių fizinę, psichinę arba seksualinę prievartą, poreikiams.

E.2. Institucinė struktūra

53.1. Institucijos arba institucijų skyriai turi sudaryti daug galimybių patenkinti individualius ten laikomų nepilnamečių poreikius ir atitikti specialų jų laikymo tikslą.

53.2. Tokios institucijos turi sudaryti minimaliai griežtas apsaugos ir kontrolės sąlygas, kuriomis siekiama apsaugoti nepilnamečių nuo savęs, personalo, kitų ir platesnės bendruomenės žalojimo.

53.3. Gyvenimas institucijoje turėtų kiek įmanoma labiau priartėti prie pozityvių gyvenimo visuomenėje aspektų.

53.4. Institucijoje laikomų nepilnamečių skaičius turi būti pakankamai mažas, kad būtų galima taikyti individualią priežiūrą. Institucijos turi būti organizuotos kaip maži gyvenamieji skyriai.

53.5. Nepilnamečių institucijos turi būti steigiamos lengvai prieinamose vietose, kad nepilnamečiai ir jų šeimos galėtų lengviau palaikyti kontaktus. Jos turi būti įsteigtos ir integruotos į visuomenės socialinę, ekonominę ir kultūrinę aplinką.

E.3. Apgyvendinimas

54. Skirtingų kategorijų nepilnamečiai apgyvendinami vadovaujantis priežiūros, geriausiai tinkamos jų individualiems poreikiams ir jų fizinio ir protinio integralumo apsaugai ir gerovei, suteikimu.

55. Nepilnamečiai turi būti apgyvendinami, kiek įmanoma, institucijose, į kurias lengva patekti iš jų namų ar socialinės reintegracijos vietų.

56. Nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė, turi būti siunčiami į minimalaus saugumo lygio institucijas.

57. Psichinėmis ligomis sergantys nepilnamečiai, kuriems turi būti atimta laisvė, turi būti laikomi psichinės sveikatos institucijose.

58. Kiek įmanoma, nepilnamečiai, ir, kur praktiškai taikoma, jų tėvai ir teisėti globėjai turi būti informuoti apie pirminį apgyvendinimą ir apie tolesnius perkėlimus iš vienos institucijos į kitą.

59.1. Nepilnamečiai neturi būti laikomi suaugusiems skirtose institucijose, o tik specialiai jiems pritaikytose institucijose. Jei vis dėlto nepilnamečiai išskirtiniais atvejais laikomi suaugusiems skirtose institucijose, jie turi būti apgyvendinti atskirai, išskyrus individualius atvejus, kai jų labai geriau taip nesielgti. Visais atvejais, jiems bus taikomos šios taisyklės.

59.2. Gali tekti padaryti išimtis reikalavimuose dėl atskiro kardomojo kalinimo, išdėstytiems 1 pastraipoje, siekiant leisti nepilnamečiams bendrai dalyvauti organizuotoje veikloje su kitais asmenimis suaugusiems skirtose institucijose.

59.3. Pilnametystės sulaukę nepilnamečiai ir jauni pilnamečiai, su kuriais elgiamasi kaip su nepilnamečiais, paprastai laikomi nepilnamečiams teisės pažeidėjams skirtose institucijose, nebent jų socialinei reintegracijai geresnis poveikis būtų daromas suaugusiems skirtose institucijose.

60. Nepilnamečiai vyrai ir moterys paprastai laikomi atskirose institucijose arba institucijų skyriuose. Nepilnamečių vyrų ir moterų atskyrimas nėra būtinas gerovės ir psichinės sveikatos priežiūros institucijose. Netgi ten, kur nepilnamečiai vyrai ir moterys laikomi atskirai, jiems turi būti leista bendrai dalyvauti organizuotoje veikloje.

61. Institucijose turi būti tinkama įvertinimo sistema, siekiant nepilnamečius apgyvendinti pagal jų edukacinius, vystymosi ar saugumo poreikius.

E.4. Priėmimas

62.1. Nepilnametis negali būti priimtas ar laikomas institucijoje be galiojančio, nacionalinius įstatymus atitinkančio teismo sprendimo.

62.2. Informacija, kuri turi būti nedelsiant užfiksuojama priimant kiekvieną nepilnametį:

a. informacija apie nepilnamečio ir jo/jos tėvų arba teisėtų globėjų tapatybę;

b. įkalinimo priežastys ir už tai atsakinga institucija;

c. priėmimo data ir laikas;

d. nepilnamečio asmeninių daiktų, kurie turėtų būti perduoti saugojimui, aprašas;

e. visi matomi sužalojimai ar nusiskundimai apie ankstesnį blogą elgesį su juo;

f. bet kokia informacija ir bet kokie duomenys apie nepilnamečio praeitį ir jo/jos edukacinius arba geros savijautos poreikius; ir

g. laikantis medicininio konfidencialumo reikalavimų, bet kokia informacija apie nepilnamečio savęs žalojimo riziką arba sveikatos būklę, susijusią su fizine ir psichine nepilnamečio arba kitų asmenų gerove.

62.3. Priėmimo metu nepilnamečiui suprantama kalba ir būdu turi būti paaiškinamos institucijos taisyklės ir nepilnamečio teisės ir pareigos.

62.4. Pranešimas apie instituciją, kurioje apgyvendintas nepilnametis, informacija apie institucijos darbą reglamentuojančias taisykles ir bet kokia kita susijusi informacija nedelsiant perduodama nepilnamečio tėvams arba teisėtiems globėjams.

62.5. Po priėmimo, kiek įmanoma skubiau, nepilnametis turi praeiti medicininę apžiūrą, turi būti užvesta medicininė kortelė ir pradėtas ligos arba sužalojimo gydymas.

62.6. Po priėmimo kiek įmanoma skubiau:

a. turi įvykti pokalbis su nepilnamečiu ir turi būti pateikta pirmoji psichologinė, edukacinė ir socialinė ataskaita, kurioje išvardinti faktoriai tiesiogiai susiję su specialaus pobūdžio ir lygio priežiūros ir intervencijų poreikiu;

b. turi būti nustatytas nepilnamečiui tinkamas saugumo lygis ir, jei reikia, pradinėje apgyvendinimo vietoje turi būti atlikti pakeitimai;

c. išskyrus labai trumpus laisvės atėmimo laikotarpius, turi būti sudarytas bendras edukacijos ir mokymų programų planas pagal individualias nepilnamečio charakteristikas, ir tokios programos turi būti pradėtos vykdyti; ir

d. tokias programas sudarant turi būti atsižvelgta į nepilnamečio nuomonę.

E.5. Gyvenamosios patalpos

63.1. Nepilnamečiams suteiktos gyvenamosios patalpos, ir, iš esmės, visos miegamosios vietos, turi gerbti žmogaus orumą ir, kiek įmanoma, privatumą, ir atitikti sveikatos ir higienos reikalavimus, tinkamai atsižvelgiant į klimatinės sąlygas ir ypač reikalavimus grindų plotui, kubiniam oro kiekiui, apšvietimui, šildymui ir ventiliacijai. Specialūs minimalūs reikalavimai šiais klausimais turi būti nustatyti nacionalinėje teisėje.

63.2. Nakties metu nepilnamečiai paprastai apgyvendinami individualiuose miegamuosiuose, išskyrus atvejus, kai jie pageidauja dalintis miegamąja patalpa. Gyvenamosiomis patalpomis galima dalintis, jei jos tinkamos šiam tikslui, ir jose gyvens tarpusavyje sugebantys bendrauti nepilnamečiai. Prieš reikalaujant dalintis miegamosiomis patalpomis, turi būti konsultuojamasi su nepilnamečiais, ir jie gali nurodyti, su kuo jie norėtų dalintis.

64. Siekiant užtikrinti kiekvieno nepilnamečio saugumą, visas gyvenamąsias patalpas, ypač nakties metu, turi reguliariai, netrikdančiai prižiūrėti darbuotojai. Ypatingiems atvejams turi būti įrengta efektyvi signalizacijos sistema.

E.6. Higiena

65.1. Visos kiekvienos institucijos patalpos visą laiką turi būti švarios ir tinkamai prižiūrėtos.

65.2. Nepilnamečiai turi turėti galimybę naudotis sanitariniais įrenginiais, kurie būtų higieniški ir užtikrintų privatumą.

65.3. Turi būti įrengta tinkama įranga tam, kad nepilnamečiai, jei įmanoma, galėtų kiekvieną dieną maudytis klimatinės sąlygas atitinkančioje temperatūroje, vonioje arba duše.

65.4. Nepilnamečiai, jų apranga ir miegamosios vietos turi būti švarūs ir tvarki, o darbuotojai turi išmokyti juos taip elgtis bei aprūpinti reikiamomis priemonėmis.

E.7. Apranga ir patalynė

66.1. Nepilnamečiai gali dėvėti savo rūbus, su sąlyga, kad jie tinkami.

66.2. Tinkamų savo rūbų neturinčius nepilnamečius tokia apranga aprūpina institucija.

66.3 Tinkama apranga – tai apranga, kuri nėra menkinanti arba žeminanti ir yra tinkama klimatinėms sąlygoms bei nekelia pavojaus apsaugai ir saugumui.

66.4. Nepilnamečiai, kurie gauna leidimą išeiti iš institucijos, neprivalo dėvėti aprangos, pagal kurią jie gali būti identifikuoti kaip asmenys, kuriems atimta laisvė.

67. Kiekvienam nepilnamečiui suteikiama atskira lova ir atskira bei atitinkama patalynė, kuri turi būti tvarkinga ir pakankamai dažnai keičiama, kad būtų švari.

E.8. Maitinimas

68.1. Nepilnamečiams užtikrinama pilnavertė mityba, atsižvelgiant į jų amžių, sveikatą, fizinę būseną, religiją, kultūrą ir veiklos, kuria jie užsiima institucijoje, pobūdį.

68.2. Maistas turi būti ruošiamas ir patiekiamas pagal higienos reikalavimus tris kartus per dieną laikantis protingų intervalų.

68.3. Švarus geriamas vanduo nepilnamečiams prieinamas visą laiką.

68.4. Kur įmanoma, nepilnamečiams turi būti sudaryta savitarnos galimybė.

E.9. Sveikata

69.1. Tarptautinių dokumentų dėl suaugusiųjų sulaikytųjų fizinės ir psichinės sveikatos medicininės priežiūros nuostatos taikomos ir nepilnamečiams, kuriems atimta laisvė.

69.2. Nepilnamečių, kuriems atimta laisvė, sveikata turi būti saugoma pagal nustatytus medicinos standartus, taikomus nepilnamečiams laisvoje visuomenėje.

70.1. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas dėl laisvės atėmimo kylančiam pavojui sveikatai.

70.2. Turi būti sukurta ir įgyvendinta speciali nepilnamečių savižudybių ir savęs žalojimo prevencijos strategija, ypatingai pradinio kardomojo kalinimo, izoliavimo ir kitų padidintos rizikos periodų metu.

71. Nepilnamečiams teikiama prevencinė sveikatos priežiūra ir sveikatos ugdymas.

72.1. Medicininės intervencijos, tame tarpe ir vaistų naudojimas, atliekamas tik medicininiais tikslais, o ne siekiant palaikyti tinkamą tvarką arba kaip nuobaudos forma. Taikomi tie patys etikos ir sutikimo, reglamentuojančio medicininės intervencijas, principai kaip ir laisvoje visuomenėje. Daromas įrašas apie bet kokį medicininį gydymą arba skiriamus vaistus.

72.2. Vaistų arba gydymo naudojimas eksperimentiniais tikslais negali būti atliekamas su nepilnamečiais, kuriems atimta laisvė.

73. Ypatingas dėmesys turi būti skirtas šių grupių poreikiams:

a. jaunesnių nepilnamečių;

b. nėščių merginų ir motinų su kūdikiais;

c. narkomanų ir alkoholikų;

d. nepilnamečių, turinčių fizinės ir psichinės sveikatos problemų;

e. nepilnamečių, kuriems išskirtinai taikomas ilgalaikis laisvės atėmimas;

f. nepilnamečiams, patyrusiems fizinę, psichinę arba seksualinę prievartą;

g. socialiai izoliuotų nepilnamečių; ir

h. kitų ypač pažeidžiamų teisės pažeidėjų.

74.1. Nepilnamečiams teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos turi sudaryti integralią daugiadisciplininę priežiūros programos dalį.

74.2. Siekiant užtikrinti vientisą paramos ir terapijos tinklą nepažeidžiant profesinio konfidencialumo ir kiekvienos profesijos vaidmens, gydytojų ir slaugių darbas glaudžiai koordinuojamas su socialinių darbuotojų, psichologų, mokytojų, kitų specialistų ir personalo, turinčio reguliarius kontaktus su nepilnamečiais teisės pažeidėjais, darbu.

75. Sveikatos priežiūra nepilnamečių institucijose neturi apsiriboti sergančių pacientų gydymu, tačiau turi apimti socialinę ir prevencinę mediciną ir mitybos kontrolę.

E.10. Režimo veiklos

76.1 Visos intervencijos turi būti skiriamos tinkamam nepilnamečių, kurie aktyviai skatinami jose dalyvauti, vystymuisi.

76.2. Šiomis intervencijomis siekiama patenkinti individualius nepilnamečių poreikius, atsižvelgiant į jų amžių, lytį, socialinę ir kultūrinę kilmę, išsivystymo stadiją ir įvykdyto teisės pažeidimo rūšį. Jos turi neprieštarauti moksliniais tyrimais pagrįstiems nustatytiems profesiniams standartams ir geriausiai tos srities praktikai.

77. Režimo veiklos nukreiptos į edukaciją, asmeninį ir socialinį vystymąsi, profesinį mokymą, rehabilitaciją ir pasiruošimą paleidimui į laisvę. Jos gali būti tokios:

a. mokyklinis lavinimas;

b. profesinis mokymas;

c. darbo ir užimtumo terapija;

d. pilietiškumo mokymas;

e. socialinių įgūdžių ir kompetencijų lavinimas;

f. agresijos valdymas;

g. priklausomybių terapija;

h. individuali ir grupinė terapija;

i. fizinis lavinimas ir sportas;

j. trečiosios pakopos arba tolesnis mokslas;

k. skolų reguliavimas;

l. atkuriamosios justicijos ir reparacijų už įvykdytą teisės pažeidimą programos;

m. kūrybinė laisvalaikio veikla ir hobis;

n. veikla bendruomenėje už institucijos ribų, dienos atostogos arba kitos atostogų formos; ir

o. pasiruošimas paleidimui iš laisvės atėmimo vietos ir rehabilitacija.

78.1. Mokykliniam lavinimui ir profesiniam mokymui, ir, kur taikoma, gydymo intervencijoms turi būti teikiama pirmenybė prieš darbą.

78.2. Kiek įmanoma, nepilnamečiams sudaromos sąlygos lankyti vietines mokyklas ir mokymo centrus bei dalyvauti kitoje bendruomenės veikloje.

78.3. Jeigu nepilnamečiams negalima lankyti vietinių mokyklų arba mokymo centrų už institucijos ribų, edukacija ir mokymas vyksta institucijose, tačiau globojant išorinėms edukacijos ir profesinio mokymo tarnyboms.

78.4. Nepilnamečiams laisvės atėmimo vietose turi būti sudarytos sąlygos tęsti mokyklinį arba profesinį mokymąsi, o nebaigusieji privalomojo mokyklinio lavinimo gali būti įpareigoti jį baigti.

78.5. Nepilnamečiai laisvės atėmimo vietose turi būti integruojami į šalies edukacinę ir profesinio mokymo sistemą, kad paleisti iš laisvės atėmimo vietų jie galėtų lengvai tęsti mokyklinį arba profesinį mokymąsi.

79.1. 77 taisyklėje išvardintų veiklų pagrindu sudaromas individualus planas, nurodant kokiose veiklose nepilnametis dalyvaus.

79.2. Šio plano tikslas – sudaryti galimybę nepilnamečiams nuo pat sulaikymo pradžios geriausiai panaudoti savo laiką ir lavinti įgūdžius bei kompetencijas, kurie padėtų jiems reintegrotis į visuomenę.

79.3. Planas orientuotas į nepilnamečių parengimą kiek įmanoma ankstesniam paleidimui iš laisvės atėmimo vietų ir pateikia nurodymus dėl tinkamų priemonių po paleidimo.

79.4. Planas įgyvendinamas ir reguliariai atnaujinamas dalyvaujant nepilnamečiams, susijusioms išorinėms tarnyboms ir, kiek įmanoma, tėvams arba teisėtiems globėjams.

80.1. Režimas turi sudaryti galimybę nepilnamečiams kiek įmanoma daugiau valandų per dieną praleisti ne miegamosiose patalpose, kad tai atitiktų pakankamą socialinį bendravimo lygį. Pageidautina, kad šis laikas būtų ne mažiau aštuonių valandų per dieną.

80.2. Institucija taip pat turi organizuoti prasmingą veiklą savaitgaliais ir per šventes.

81. Visi nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė, privalo turėti galimybę reguliariai mankštintis ne mažiau kaip dvi valandas per dieną, iš kurių ne mažiau kaip vieną valandą lauke, jei tinkamas oras.

82.1. Institucija turi pakankamai aprūpinti nepilnamečius darbu, turinčiu skatinamąjį poveikį ir edukacinę vertę.

82.2. Už darbą turi būti tinkamai atlyginama.

82.3. Jei nepilnamečiai dalyvauja režimo veiklose darbo metu, jiems turi būti atlyginama taip pat kaip už darbą.

82.4. Nepilnamečiai gauna atitinkamą socialinę apsaugą, panašią į teikiamą laisvoje visuomenėje.

E.11. Kontaktai su išoriniu pasauliu

83. Nepilnamečiai turi teisę bendrauti laiškais, neribojant jų kiekio, ir, taip dažnai kaip įmanoma, telefonu arba kitomis komunikacijos formomis su šeimomis, kitais asmenimis ir išorinių organizacijų atstovais bei gauti reguliarius pasimatymus su šiais asmenimis.

84. Susitarimai dėl pasimatymų turi būti tokie, kurie leistų nepilnamečiams išlaikyti ir plėtoti šeimos santykius kiek įmanoma normaliesniu būdu, ir sudarytų socialinės reintegracijos galimybes.

85.1. Institucijos valdžia turi padėti nepilnamečiams išlaikyti tinkamus kontaktus su išoriniu pasauliu ir aprūpinti juos tam tikslui tinkamomis priemonėmis.

85.2. Bendravimas ir pasimatymai gali būti ribojami ir kontroliuojami, kiek tai yra reikalinga atliekamam baudžiamajam tyrimui, tvarkos palaikymui, apsaugai ir saugumui, baudžiamųjų nusižengimų prevencijai ir nusikaltimų aukų apsaugai, tačiau tokie ribojimai, tame tarpe ir teismų institucijų nustatyti specialūs ribojimai, privalo sudaryti sąlygas priimtina minimaliam kontaktų lygiui.

85.3. Bet kokia gauta informacija apie artimo giminaičio mirtį ar rimtą ligą turi būti nedelsiant pranešta nepilnamečiui.

86.1. Kaip įprasto režimo dalis, nepilnamečiai turi teisę į reguliarius išvykimus, su apsauga arba be jos. Be to, nepilnamečiai turi teisę išvykti iš įstaigos humanitariniais tikslais.

86.2. Jeigu reguliarūs išvykimai nėra įmanomi, turi būti sudarytos sąlygos papildomiems arba ilgalaikiams pasimatymams su šeimos nariais ar kitais asmenimis, kurie gali turėti teigiamą poveikį nepilnamečio vystymuisi.

E.12. Minties, sąžinės ir religijos laisvė

87.1. Nepilnamečio minties, sąžinės ir religijos laisvė turi būti gerbiama.

87.2. Institucinis režimas turi būti organizuotas taip, kad nepilnamečiai galėtų išpažinti savo religiją ir laikytis savo įsitikinimų, dalyvauti pamaldose ar susirinkimuose, kuriems vadovauja tam tikros religijos ar tikėjimo patvirtintas atstovas, turėtų teisę į privačius pasimatymus su jų religijos ar tikėjimo atstovais, ir turėti su jų religija ar tikėjimu susijusias knygas arba literatūrą.

87.3. Nepilnamečiai negali būti verčiami išpažinti religiją ar tikėjimą, lankytis religinėse apeigose arba susirinkimuose, dalyvauti religinėje veikloje arba vykti į pasimatymą su kurios nors religijos ar tikėjimo atstovu.

E.13. Tinkama tvarka

E.13.1. Bendras požiūris

88.1. Tinkama tvarka palaikoma sukuriant saugią aplinką, kurioje gerbiami nepilnamečių orumas ir fizinis integralumas, ir kurioje laikomasi pagrindinių jų vystymosi tikslų.

88.2. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas pažeidžiamų nepilnamečių apsaugai ir viktimizacijos prevencijai.

88.3. Personalas turi sukurti dinamišką požiūrį į apsaugą ir priežiūrą, kurie grindžiami pozityviais santykiais tarp nepilnamečių ir institucijos.

88.4. Nepilnamečiai turi būti skatinami individualiai arba kolektyviai išipareigoti palaikyti gerą tvarką institucijoje.

E.13.2. Krata

89.1. Turi būti nustatytos išsamios nepilnamečių, personalo, lankytojų ir patalpų kratos procedūros. Situacijos, kada kratos atlikimas yra būtinas, ir jos pobūdis turi būti apibrėžti nacionalinėje teisėje.

89.2. Krata atliekama gerbiant nepilnamečių orumą ir, kiek įmanoma, jų privatumą. Nepilnamečių kratą atlieka tos pačios lyties darbuotojai. Susijusi intymi apžiūra turi būti atliekama tik esant pagrįstam įtarimui individualiais atvejais ir ją atlieka tik medicinos specialistas.

89.3. Lankytojų krata atliekama, jei yra pagrįstas įtarimas, kad jie gali turėti daiktų, keliančių grėsmę institucijos apsaugai ir saugumui.

89.4. Personalas turi būti mokomas atlikti kratas efektyviai, tuo pačiu gerbiant asmenų, kuriems atliekama krata, orumą ir jų asmeninius daiktus.

E.13.3. Jėgos, fizinio tramdymo ir ginklų panaudojimas

90.1. Personalas negali naudoti jėgos prieš nepilnamečius, išskyrus, savigynos ar bandymų pabėgti, fizinio pasipriešinimo teisėtai tvarkai, tiesioginio savęs sužalojimo rizikos, kitų sužalojimo ar stipraus nuosavybės sugadinimo atvejus, ir tai visada turi būti kraštutinė priemonė.

90.2. Jėga turi būti naudojama ne daugiau ir ne ilgiau nei neišvengiamai reikia.

90.3. Tiesiogiai su nepilnamečiais dirbantys darbuotojai turi būti išmokyti specialios technikos tramdyti agresyvius kalinius minimaliai panaudojant jėgą.

90.4. Turi būti patvirtinta detali jėgos panaudojimo tvarka, kuri numatyta:

- a. jėgos rūšis, kurios gali būti panaudotos;
- b. aplinkybes, kuriomis atskira jėgos rūšis gali būti panaudota;
- c. darbuotojus, turinčius teisę panaudoti skirtingas jėgos rūšis;
- d. įgaliojimų lygius, reikalingus prieš bet kokios jėgos panaudojimą;
- e. pranešimus, kurie turi būti surašyti, jei buvo panaudota jėga; ir
- f. aukščiau minėtų pranešimų peržiūrėjimo procesą.

91.1. Antrankiai ir tramdomieji marškiniai gali būti naudojami tik tais atvejais, kai nepasiteisina ne tokios griežtos jėgos naudojimo formos. Antrankiai taip pat, jei būtina, gali būti naudojami kaip atsargumo priemonė prieš smurtinį elgesį ar pervežimo metu saugant nuo pabėgimo. Jie nuimami, kai nepilnametis stoja prieš teismą ar administracinę instituciją, nebent institucija nuspręstų kitaip.

91.2. Tramdyimo priemonės negali būti taikomos ilgiau negu tai būtina. Grandines ir pančius naudoti draudžiama.

91.3. Nacionaliniai įstatymai turi tiksliai nustatyti tramdyimo priemonių naudojimo būdą.

91.4. Izoliavimas nusiramino kameroje kaip laikino suvaržymo būdas naudojamas tik išskirtiniais atvejais ir ne ilgiau, negu kelioms valandoms ir jokių atveju negali viršyti dvidešimt keturių valandų. Gydytojas turi būti informuotas apie izoliavimą ir jam suteikiama teisė nedelsiant įeiti pas tokį nepilnametį.

92. Personalas įstaigose, kuriose nepilnamečiams atimta laisvė, neturi teisės nešiotis ginklus, nebent to reikėtų dėl operatyvinės nepaprastosios situacijos. Mirtinų ginklų nešiojimas ir naudojimas gerovės ir psichinės sveikatos institucijose griežtai draudžiamas.

E.13.4. Atskyrimas dėl apsaugos ir saugumo priežasčių

93.1. Jei labai retais atvejais konkretų nepilnametį reikia atskirti nuo kitų dėl apsaugos ir saugumo priežasčių, sprendimą priima kompetentinga valdžios institucija nacionalinėje teisėje nustatytų aiškių procedūrų pagrindu, nurodant atskyrimo pobūdį, maksimalią trukmę ir jo taikymo pagrindą.

93.2 Atskyrimas turi būti reguliariai peržiūrimas. Be to, nepilnametis gali pateikti skundą pagal 121 taisyklę dėl bet kurio atskyrimo aspekto. Gydytojas turi būti informuotas apie atskyrimą ir jam suteikiama teisė nedelsiant įeiti pas tokį nepilnametį.

E.13.5. Drausmė ir nuobaudos

94.1. Drausminės nuobaudos turi būti skiriamos tik kraštutiniais atvejais. Prioritetas turi būti teikiamas atkuriamajam konflikto sprendimui ir edukacinei sąveikai prieš oficialius drausminius bylos nagrinėjimus ir nuobaudas.

94.2. Tik galimai keliantis grėsmę tinkamai tvarkai, apsaugai arba saugumui elgesys gali būti charakterizuojamas kaip drausminis nusižengimas.

94.3. Nacionaliniai įstatymai turi apibrėžti veikimą arba neveikimą, kurie laikomi drausminiais nusižengimais, drausminių nusižengimų nagrinėjimo tvarką, kurios turi būti laikomasi, galimas nuobaudų rūšis ir trukmę, valdžios institucijas, turinčias teisę paskirti tokią nuobaudą ir apeliacinį procesą.

94.4. Nepilnamečiai, kaltinami padarę drausminius nusižengimus, turi būti nedelsiant informuojami jiems suprantama kalba ir būdu apie kaltinimo pobūdį ir jiems suteikiama pakankamai laiko ir tinkamos sąlygos pasiruošti gynybai, jiems turi būti leista gintis patiems arba padedant tėvams arba teisėtiems globėjams arba su teisininko pagalba, jei to reikalauja teisingumas.

95.1. Tiek, kiek įmanoma, drausminės nuobaudos taikomos edukaciniam poveikiui pasiekti. Jos negali būti griežtesnės negu galima būtų pateisinti nusižengimo sunkumu.

95.2. Turi būti uždraustos kolektyvinės ir fizinės nuobaudos, nuobaudos uždarant į tamsią kamara, bei visos kitos nežmoniškos ir žeminančios žmogaus orumą nuobaudos.

95.3. Izoliavimas drausmės kameroje negali būti taikomas nepilnamečiams.

95.4. Izoliavimas drausminiais tikslais gali būti taikomas tik išskirtiniais atvejais, kai kitos sankcijos nepasiteisina. Nuobauda izoliuojant turi būti taikoma tik išskirtiniais atvejais ir apibrėžtam laikotarpiui, kuris turi būti kiek įmanoma trumpesnis. Tokio izoliavimo metu režimas turi užtikrinti tinkamus žmogiškus kontaktus, galimybę gauti skaitomosios medžiagos ir, jei leidžia oras, sudaryti sąlygas mankštintis lauke ne mažiau kaip vieną valandą per dieną.

95.5. Gydytojas turi būti informuotas apie izoliavimą ir jam suteikiama teisė nedelsiant įeiti pas tokį nepilnametį.

95.6. Drausminė nuobauda neturi riboti kontaktų arba pasimatymų su šeima, nebent drausminis nusižengimas susijęs su tokiais kontaktais arba pasimatymais.

95.7. Mankštos pagal 81 taisyklę ribojimai negali būti taikomi kaip drausminė nuobauda.

E.14. Perkėlimas į kitą instituciją

96. Nepilnamečiai turi būti perkeliami, kai kitos institucijos gali geriau užtikrinti jų pradinio apgyvendinimo kriterijus arba padėti toliau siekti reintegracijos į visuomenę arba kai tai neišvengiama dėl atsiradusios apsaugos ir saugumo rizikos.

97. Perkėlimas negali būti taikomas nepilnamečiams kaip drausminė nuobauda.

98. Nepilnametis gali būti perkeltas iš vieno tipo institucijos į kitą, jei tai numatyta įstatymuose, ir jei tokį nutarimą priima teismas arba administracinė institucija, atlikę tinkamą tyrimą.

99.1. Visa su nepilnamečiu susijusi aktuali informacija ir duomenys turi būti perduoti, siekiant užtikrinti priežiūros tęstinumą.

99.2. Nepilnamečių pervežimo sąlygos turi atitikti humaniško laisvės atėmimo reikalavimus.

99.3. Turi būti gerbiami pervežamų nepilnamečių anonimiškumas ir privatumas.

E.15. Pasiruošimas paleidimui iš laisvės atėmimo vietos

100.1. Visiems nepilnamečiams, kuriems atimta laisvė, suteikiama pagalba grįžtant į gyvenimą bendruomenėje.

100.2. Visi nepilnamečiai, kurie pripažinti kaltais, turi būti ruošiami paleidimui į laisvę specialių intervencijų pagalba.

100.3. Tokios intervencijos turi būti įtrauktos į individualų planą pagal 79.1 taisyklę ir turi būti įgyvendintos tinkamu laiku prieš paleidimą į laisvę.

101.1. Reikia imtis priemonių, siekiant užtikrinti, kad nepilnametis palaipsniui galėtų grįžti į gyvenimą laisvoje visuomenėje.

101.2. Tokios priemonės apima papildomus išvykimus ir dalinį arba lygtinį paleidimą, juos derinant su efektyvia socialine parama.

102.1. Nuo laisvės atėmimo pradžios institucinė valdžia ir tarnybos bei agentūros, kurios prižiūri ir padeda paleistiems nepilnamečiams, turi dirbti kartu, siekdamos sudaryti sąlygas jiems iš naujo pradėti gyventi visuomenėje, pavyzdžiui padėdami:

- a.* grįžti į savo šeimą arba rasti globėjų šeimą ir padėti jiems plėtoti kitus socialinius santykius;
- b.* rasti gyvenamąją vietą;
- c.* tęsti edukaciją ir mokymus;
- d.* rasti darbą;

e. nukreipdami į atitinkamas socialines ir sveikatos priežiūros tarnybas; ir

f. teikdami pagalbą pinigais.

102.2. Tokių tarnybų ir agentūrų atstovams turi būti suteikta galimybė patekti pas institucijoje laikomus nepilnamečius padėti jiems pasiruošti paleidimui į laisvę.

102.3. Tarnybos ir agentūros privalo užtikrinti efektyvią ir savalaikę pasiruošimo paleidimui pagalbą prieš numatomą paleidimo datą.

103. Tuo atveju, kai nepilnamečiai paleidžiami lygtinai, lygtiniam paleidimui turi būti taikomi tie patys principai, kuriais vadovaujamosi vykdant bendruomenės sankcijas ir poveikio priemones pagal šias taisykles.

E.16. Užsienio piliečiai

104.1 Su nepilnamečiais, kurie yra užsienio piliečiai ir kurie lieka juos sulaikiusioje valstybėje, turi būti elgiamasi kaip ir su kitais nepilnamečiais.

104.2 Tol, kol nebus priimtas galutinis sprendimas perduoti nepilnamečius užsieniečius jų šalims, su jais turi būti elgiamasi kaip ir su kitais nepilnamečiais.

104.3. Jeigu priimtas sprendimas juos perduoti, jie turi būti parengti reintegracijai savo šalyse. Kur įmanoma turi vykti glaudus bendradarbiavimas su nepilnamečių gerovės ir justicijos tarnybomis, siekiant užtikrinti tokiems nepilnamečiams skubią pagalbą, reikalingą jiems atvykus į savo šalį.

104.4. Nepilnamečiai, kurie yra užsienio piliečiai, turi būti informuoti apie galimybę reikalauti laisvės atėmimo vykdymo savo šalyje.

104.5. Nepilnamečiai, kurie yra užsienio piliečiai, turi turėti teisę į ilgesnius pasimatymus ar kitas kontakto su išoriniu pasauliu formas, kiek tai yra reikalinga kompensuoti jų socialinį izoliavimą.

105.1. Nepilnamečiai, kurie yra užsienio piliečiai ir laikomi institucijose, turi būti nedelsiant informuoti apie jų teisę reikalauti susisiekti su jų šalių diplomatiniais arba konsuliniais atstovais ir jiems turi būti sudarytos tinkamos sąlygos bendravimui.

105.2. Tokiems nepilnamečiams, kurie yra šalių, neturinčių diplomatinių arba konsulinių atstovybių toje šalyje, ir pabėgėliams arba asmenims be pilietybės turi būti sudarytos panašios sąlygos bendrauti su tos šalies, kuri atstovauja jų interesams, diplomatinio atstovu arba su nacionaline ar tarptautine institucija, kurios užduotis yra tarnauti tokių asmenų interesams.

105.3. Siekiant patenkinti specialius nepilnamečių poreikius, valdžios institucijos turi glaudžiai bendradarbiauti su tokiems nepilnamečiams atstovaujančiais diplomatiniais arba konsuliniais pareigūnais.

105.4. Be to, nepilnamečiai užsieniečiai, kurių laukia išsiuntimas, turi gauti teisinės konsultacijas ir pagalbą šiuo klausimu.

E.17. Etninės ir kalbinės mažumos institucijose

106.1. Reikėtų imtis specialių priemonių, siekiant patenkinti nepilnamečių, priklausančių etninėms arba kalbinėms mažumoms institucijose, poreikius.

106.2. Kiek tai praktiškai įgyvendinama, turi būti leidžiama tęsti skirtingų grupių kultūrinius renginius institucijoje.

106.3. Kalbiniai poreikiai turi būti patenkinami pasitelkiant kompetentingus vertėjus bei aprūpinant rašytine medžiaga tokiomis kalbomis, kokios yra vartojamos konkrečiame konkrečioje institucijoje.

106.4. Reikia imtis specialių veiksmų, kad nepilnamečiams, nemokantiems oficialios kalbos, būtų suteikta galimybė lankyti kalbos kursus.

E.18. Neįgalūs nepilnamečiai

107.1. Neįgalūs nepilnamečiai turi būti laikomi paprastose institucijose, kuriose patalpos pritaikytos jų poreikiams.

107.2. Neįgalūs nepilnamečiai, kurių poreikiams nepritaikytos patalpos paprastose institucijose, turi būti perkelti į specialias institucijas, kuriose šie poreikiai gali būti patenkinti.

F. Specialioji dalis

F.1. Policijos atliekamas sulaikymas, kardomasis kalinimas, ir kitos laisvės atėmimo formos iki nuosprendžio paskelbimo

108. Visi sulaikyti nepilnamečiai teisės pažeidėjai, kurių teismas nepripažino kaltais, laikomi nekaltais dėl įvykdyto nusižengimo ir jiems taikomas režimas negali būti įtakojamas galimybės, kad ateityje jie gali būti nuteisti už nusižengimą.

109. Reikia atsižvelgti į ypatingą nepilnamečių pažeidžiamumą per pradinį jų sulaikymo laikotarpį, siekiant užtikrinti, kad su jais bus elgiamasi gerbiant jų orumą ir asmeninį integralumą.

110. Siekiant užtikrinti nenutrūkstamą tokių nepilnamečių priežiūrą, jiems nedelsiant turi suteikti pagalbą tarnybos, kurios bus atsakingos už juos jiems išėjus į laisvę arba kol jiems bus ateityje taikomos laisvės atėmimo arba nesusijusios su laisvės atėmimu sankcijos arba poveikio priemonės.

111. Tokių nepilnamečių laisvė gali būti ribojama tik tiek, kiek tai pateisinama jų sulaikymo tikslu.

112. Tokie nepilnamečiai negali būti verčiami dirbti arba dalyvauti intervencijose arba veiklose, kuriose negali būti verčiami dalyvauti nepilnamečiai laisvėje.

113.1. Sulaikytiems nepilnamečiams, kurių kaltė nenustatyta, turi būti skirtos įvairios intervencijos ir veiklos.

113.2. Jeigu tokie nepilnamečiai pageidauja dalyvauti nepilnamečiams, kurie pripažinti kaltais, skirtoje veikloje, jiems turi būti, jei įmanoma, leidžiama.

F.2. Socialinės gerovės institucijos

114. Gerovės institucijos pirmiausia yra atviros institucijos tik išskirtiniais atvejais teikiančios izoliuotą apgyvendinimą ir tik trumpiausiam įmanomam laikotarpiui.

115. Visos gerovės institucijos turi būti akredituotos ir įregistruotos kompetentingose valdžios institucijose ir teikti nustatytus nacionalinius standartus atitinkančią priežiūrą.

116. Su nepilnamečiais teisės pažeidėjais, kurie laikomi kartu su kitais nepilnamečiais gerovės institucijose, turi būti elgiamasi taip pat, kaip ir su kitais nepilnamečiais.

F.3. Psichinės sveikatos institucijos

117. Psichinės sveikatos institucijose laikomi nepilnamečiai teisės pažeidėjai turi gauti tokį pat nespecializuotą gydymą kaip ir kiti nepilnamečiai tokiose institucijose ir tokias pat režimo veiklas, kaip ir kiti nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė.

118. Tokiose institucijose psichinės sveikatos problemų gydymas turi būti skiriamas tik medicininiais pagrindais, turi atitikti nustatytus oficialius nacionalinius psichinės sveikatos institucijų standartus ir turi būti reglamentuojamas pagal aktualiuose tarptautiniuose dokumentuose nustatytus principus.

119. Apsaugos ir saugumo standartai nepilnamečiams teisės pažeidėjams tokiose institucijose nustatomi pirmiausia medicininiais pagrindais.

IV dalis. Teisinės konsultacijos ir pagalba

120.1. Nepilnamečiai ir jų tėvai arba teisėti globėjai turi teisę gauti teises konsultacijas ir pagalbą visais sankcijų ir poveikio priemonių skyrimo ir vykdymo klausimais.

120.2. Atsakingos institucijos turi suteikti nepilnamečiams tinkamas sąlygas efektyviai ir konfidencialiai gauti tokias konsultacijas ir pagalbą, tame tarpe ir neribojamus bei nestebimus pasimatymus su teisiniais konsultantais.

120.3. Valstybė turi suteikti nemokamą teisinę pagalbą nepilnamečiams, jų tėvams arba teisėtiems globėjams, kai tai reikalinga teisingumo interesams.

V dalis. Skundų padavimo procedūra. Patikrinimas ir monitoringas

G. Skundų padavimo procedūra

121. Nepilnamečiai ir jų tėvai arba teisėti globėjai turi turėti pakankamai galimybių paduoti prašymus arba skundus valdžios organui, atsakingam už instituciją, kurioje jie laikomi, arba atsakingam už jiems paskirtas bendruomenės sankcijas arba poveikio priemones.

122.1. Prašymų arba skundų padavimo procedūra turi būti paprasta ir efektyvi. Sprendimai dėl tokių prašymų arba skundų turi būti priimami nedelsiant.

122.2. Prioritetas teikiamas mediacijai ir atkuriamajam konflikto sprendimui kaip konfliktų sprendimo ir prašymų patenkinimo priemonėms.

122.3. Jei prašymas arba skundas atmetamas, nepilnamečiui ir, kur tinkama, jo tėvams ir teisėtiems globėjams, kurie jį pateikė, turi būti nurodytos priežastys. Nepilnametis arba, kur tinkama, vienas iš tėvų arba teisėtas globėjas turi teisę kreiptis į nepriklausomą ir nešališką instituciją.

122.4. Šios institucijos atliekamas apeliacinis procesas:

a. jautriai reaguoja į nepilnamečius, jų poreikius ir rūpesčius;

b. atliekamas asmenų, kurie išmano nepilnamečių problemas; ir

c. vyksta kiek įmanoma arčiau institucijos, kurioje laikomas nepilnametis, arba kur vykdomos nepilnamečiui paskirtos bendruomenės sankcijos arba poveikio priemonės.

122.5. Net jei pirminis skundas arba prašymas arba vėlesnis apeliacinis procesas yra raštu, nepilnamečiui turi būti suteikta galimybė būti asmeniškai išklausytam.

123. Nepilnamečiai negali būti baudžiami už prašymo arba skundo pateikimą.

124. Nepilnamečiai ir jų tėvai arba teisėti globėjai turi teisę kreiptis teisinės konsultacijos dėl skundų ir apeliacinės procedūros ir pasinaudoti teisine pagalba, kai tai reikalinga teisingumo interesams.

H. Patikrinimas ir monitoringas

125. Institucijas, kuriose laikomi nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė, ir institucijas, vykdančias bendruomenės sankcijas ir poveikio priemones, turi reguliariai tikrinti vyriausybės tarnybos, kad būtų galima įvertinti, ar pastarosios veikia pagal nacionalinės ir tarptautinės teisės reikalavimus bei šių taisyklių nuostatas.

126.1. Sąlygas šiose institucijose ir elgesį su nepilnamečiais, kuriems atimta laisvė arba paskirtos bendruomenės sankcijos arba poveikio priemonės, turi kontroliuoti nepriklausomas organas

arba organai, į kuriuos nepilnamečiai galėtų konfidencialiai kreiptis, o jų išvados būtų viešai skelbiamos.

126.2. Tokio nepriklausomo monitoringo metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas jėgos, tramdymo, drausminių nuobaudų ir kitų ypatingai judėjimo laisvę ribojančių priemonių taikymui.

126.3. Dėl visų nepilnamečių mirties arba stipraus sužalojimai atvejų atliekamas skubus, išsamus ir nepriklausomas tyrimas.

126.4. Tokie nepriklausomi monitoringo organai turi būti skatinami bendradarbiauti su tarptautinėmis tarnybomis, kurios turi teisę pagal įstatymą lankytis institucijose, kuriose nepilnamečiams atimta laisvė.

VI dalis. Personalias

127.1. Visapusiška politika dėl personalo, atsakingo už bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių bei nepilnamečių laisvės atėmimo vykdymą, turi apimti įdarbinimo, atrankos, mokymų, statuso, atsakingo vadovavimo ir darbo sąlygų klausimus ir turi būti išdėstyta oficialiame dokumente.

127.2. Ši politika taip pat turi nustatyti pagrindinius etikos standartus, kurių privalo laikytis su nepilnamečiais dirbantis personalas ir pagrindinį dėmesį skirti tikslinei nepilnamečių grupei, kurios problemas reikia spręsti. Joje taip pat turi būti numatytas efektyvus etinių ir profesinių standartų pažeidimų sprendimo mechanizmas.

128.1. Turi vykti specialios su nepilnamečiais dirbančio personalo įdarbinimo ir atrankos procedūros, kurių metu būtų atsižvelgiama į darbui su nepilnamečiais ir jų šeimomis reikalingas charakterio savybes ir profesinę kvalifikaciją.

128.2. Įdarbinimo ir atrankos procedūros turi būti atviros, aiškios, sąžiningos ir nediskriminacinės.

128.3. Personalo įdarbinimo ir atrankos metu turi būti atsižvelgta į poreikį įdarbinti vyrus ir moteris, turinčius įgūdžių dirbti su nepilnamečiais, už kuriuos jie atsakingi, kalba ir kultūrine įvairove.

129.1. Personalias, atsakingas už bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių bei nepilnamečių laisvės atėmimo vykdymą, gauna tinkamą įvadinį mokymą, kurio metu nagrinėjami teoriniai ir praktiniai jų darbo aspektai, nurodomos gairės, kurių dėka jie gali realiau suvokti konkrečią veiklos sritį, praktines pareigas ir jų darbo etikos reikalavimus.

129.2. Personalo profesinė kompetencija reguliariai didinama ir tobulinama vykdant tolesnius mokymus darbo vietoje, stebėjimą, veiklos apžvalgą ir vertinimą.

129.3. Mokymuose dėmesys skiriamas:

a. pasirinktos profesijos etikai ir pagrindinėms vertybėms;

b. nacionaliniams ir tarptautiniams dokumentams dėl vaikų teisių ir nepilnamečių apsaugos nuo netinkamo elgesio;

c. nepilnamečių ir šeimos įstatymams, vystymosi psichologijai, socialiniam ir edukaciniam darbui su nepilnamečiais;

d. personalo instruktavimui kaip vadovauti nepilnamečiams ir juos motyvuoti, kaip įgyti jų pagarbą, ir kaip pateikti nepilnamečiams pozityvius pavyzdžius ir perspektyvą;

e. profesinių santykių su nepilnamečiais ir jų šeimomis užmezgimui ir palaikymui;

f. patikrintiems intervencijų ir gerosios praktikos metodams;

g. elgesio su susijusių nepilnamečių skirtingumais metodus; ir

h. bendradarbiavimo daugiadisciplininėse komandose, o taip pat su kitomis institucijomis, dalyvaujantiomis atskirų nepilnamečių priežiūroje, būdams.

130. Personalo, susijusio su bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių bei nepilnamečių laisvės atėmimo vykdymu, skaičius turi būti pakankamai didelis, kad jie galėtų efektyviai vykdyti savo pareigas, ir įtraukti pakankamai specialistų, kad būtų patenkinti jų priežiūroje esančių nepilnamečių poreikiai.

131.1. Darbuotojai paprastai turėtų būti priimti pastoviam darbui.

131.2. Nepilnamečių veiklose turi būti skatinami dalyvauti tinkami savanoriai.

131.3. Institucija, atsakinga už bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių vykdymą yra atskaitinga už šių taisyklių reikalavimų laikymosi užtikrinimą, net jei kitos organizacijos arba asmenys dalyvauja vykdymo procese, nesvarbu, mokama jiems už paslaugas ar ne.

132. Darbuotojai įdarbinami taip, kad būtų užtikrintas nepilnamečių priežiūros tęstinumas.

133. Su nepilnamečiais dirbančių darbuotojų darbo sąlygos ir užmokestis turi būti proporcingi jų darbo pobūdžiui ir prilygti panašia profesine veikla užsiimančių kitų darbuotojų sąlygoms.

134.1. Siekiant stiprinti efektyvų bendradarbiavimą tarp darbuotojų, dirbančių su nepilnamečiais laisvėje ir laisvės atėmimo vietose, reikia užtikrinti šių dviejų grupių galimybes vykti į stažuotes arba dalyvauti darbo kitoje aplinkoje mokymuose galimybes.

134.2. Dėl biudžetinių apribojimų į komandiruotes negali būti leidžiama vykti reikalingos kvalifikacijos neturintiems asmenims.

VII dalis. Vertinimas, moksliniai tyrimai, darbas su žiniasklaida ir visuomene

I. Vertinimas ir moksliniai tyrimai

135. Nepilnamečiams skirtos sankcijos ir poveikio priemonės turi būti kuriamos mokslinių tyrimų ir mokslinio vertinimo pagrindu.

136.1. Tam tikslui turi būti renkami lyginamieji duomenys, kurių dėka būtų galima vertinti rezidencinių ir bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių sėkmę ir nesėkmę. Tokiame vertinime turi būti nagrinėjamas recidyvizmo lygis ir jo priežastys.

136.2. Taip pat turi būti renkami duomenys apie asmenines ir socialines nepilnamečio aplinkybes ir institucijų, kuriose gali būti laikomi nepilnamečiai, sąlygas.

136.3. Valdžios institucijos turi būti atsakingos už statistinių duomenų rinkimą ir lyginimą tokiu būdu, kuris leistų atlikti regioninius ir kitų sričių palyginimus.

137. Kriminologiniai nepriklausomų organų atliekamų visų elgesio su nepilnamečiais aspektų tyrimai turi būti skatinami suteikiant finansinę paramą ir prieigą prie duomenų ir institucijų. Mokslinių tyrimų, o taip pat ir užsakytų nacionalinės valdžios institucijų, išvados turi būti paskelbtos.

138. Moksliniai tyrimai atliekami gerbiant nepilnamečių privatumą ir turi atitikti nacionalinių ir tarptautinių duomenų apsaugos įstatymų normas.

J. Darbas su žiniasklaida ir visuomene

139.1. Žiniasklaidai ir visuomenei turi būti reguliariai teikiama faktinė informacija apie nepilnamečių laisvės atėmimo institucijų sąlygas ir priemones bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių vykdymui.

139.2. Žiniasklaida ir visuomenė turi būti informuotos apie bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių bei nepilnamečių laisvės atėmimo tikslus, o taip pat apie juos vykdančio personalo darbą, siekiant, kad būtų geriau suprantamas tokių sankcijų ir poveikio priemonių vaidmuo.

140. Atsakingos institucijos turi būti skatinamos viešinti reguliarias ataskaitas apie nepilnamečių institucijų raidą ir apie bendruomenės sankcijų ir poveikio priemonių vykdymą.

141. Žiniasklaidai ir visuomenės atstovams, turintiems profesinių interesų nepilnamečių klausimais, turi būti leista patekti į institucijas, kuriose laikomi nepilnamečiai, su sąlyga, kad bus apsaugotas tokių nepilnamečių privatumas ir kitos teisės.

VIII dalis – taisyklių atnaujinimas

142. Šios taisyklės turi būti reguliariai atnaujinamos.
